

НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ: ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ВИМІР

18 листопада 2016 р.
м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ:
ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ВИМІР**

18 листопада 2016 року

Київ
2016

Організаційний комітет:

Саблук П. Т. – голова, доктор економічних наук, професор, академік НААН України, радник при дирекції НААН України.
Пугачов М. І. – доктор аграрної економіки, професор, заступник директора з наукової роботи ННЦ «Інститут аграрної економіки».
Шевченко О. Ю. – доктор технічних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного університету харчових технологій.
Гуткевич С. О. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки Національного університету харчових технологій.
Сафонов Ю. М. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки Національного університету харчових технологій.
Ільшенко В. А. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки Національного університету харчових технологій.

Стратегії розвитку: інвестиційний вимір: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 18 листопада 2016 р.). – Київ: Національний університет харчових технологій, 2016. – 116 с.
ISBN 978-966-916-173-4

До збірника матеріалів конференції увійшли тези доповідей, що стали предметом обговорення учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Стратегії розвитку: інвестиційний вимір», що відбулася на базі Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки».

Матеріали конференції можуть становити інтерес для наукових працівників, викладачів, студентів вищих навчальних закладів, а також для всіх, хто цікавиться стратегіями економічного розвитку у інвестиційному вимірі.

**УДК 338.22(063)
ББК 65.012.5я43**

© Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», 2016
© Національний університет харчових технологій, 2016

ISBN 978-966-916-173-4

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. СУЧАСНІ ТА КЛАСИЧНІ ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ В ПОЯСНЕННІ ПРОЦЕСІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	
Кернасюк Ю.В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	6
Отливанська Г.А., Хома Д.М. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПОСЛУГИ».....	10
Петришин Л.П. ЕКОНОМІЧНА ПОВЕДІНКА ПІДПРИЄМСТВ У СВІТЛІ ТЕОРЕТИЧНИХ ПОЛОЖЕНЬ НЕОІНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ ТА БІХЕВІОРИЗМУ.....	13
Притула А.О., Мельник О.І. ПІДПРИЄМНИЦЬКІ ЗАСАДИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	18
Шульга О.А. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ СУПЕРЕЧНОСТІ В СИСТЕМІ АГРАРНИХ ВІДНОСИН СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ.....	22
НАПРЯМ 2. АНАЛІЗ, ПРОГНОЗУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ АПК	
Грицюк П.М. ВПЛИВ ЗМІН КЛІМАТУ НА ЗЕРНОВИРОБНИЦТВО В УКРАЇНІ.....	29
Занозовська О.Г. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ.....	35
Ільченко Т.В. РОЛЬ МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ АПК.....	38
Ліщинський М.П. РОЗВИТОК СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	42
Масюк Ю.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНТЕГРОВАНИХ СТРУКТУР АПК.....	46
Самофатова В.А. ФОРМУВАННЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ АГРОПРОДОВОЛЬНОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ.....	49

Ярмак М.Р. ВИКОРИСТАННЯ ЦІЛЬОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	53
НАПРЯМ 3. ПЕРСПЕКТИВИ СТРАТЕГІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ	
Гуткевич С.О. СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ.....	58
Демчишак Н.Б. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	61
Сакаль О.В. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЛІСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТА ЛІСОКОРИСТУВАННЯМ ЯК ПЕРЕДУМОВА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ	65
Сидоренко П.О. ОЦІНКА РЕПУТАЦІЙНИХ РИЗИКІВ УЧАСНИКІВ ФОНДОВОГО РИНКУ	70
Яцух О.О. ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК РЕГУЛЯТОР ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ.....	75
НАПРЯМ 4. СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА, РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ	
Бріцина Ю.В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СЕРЕДНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	79
Венгерук Н.П. РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	81
Головко Л.В., Жаховська В.Л. ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ЇХ ДЕМОГРАФІЧНИХ ПЕРСПЕКТИВ ТА В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ	86
Ільяшенко В.А. ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПРОФЕСІЙНИХ СПЛОК ЯК НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЗА ЧИННИМ ПОДАТКОВИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	89
Тігаренко Г.Б. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ НІС УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	95

**НАПРЯМ 5. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС
В АГРАРНІЙ СФЕРІ ЕКОНОМІКИ**

Дем'ян Я.Ю. ІНВЕСТИЦІЙНІ РЕСУРСИ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЗАКАРПАТТЯ	101
Саковська О.М. ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	107

НАПРЯМ 6. СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТУВАННЯ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ	
Запорожець М.Ю. ІНДЕКСНІ ЕТФ В УКРАЇНІ.....	112

Одним з основних завдань реформування державного управління НІС є створення ефективного інституціонального забезпечення для розвитку економіки України в умовах кризи, викликаної глобальною політичною кризою та кризою економічної системи України. Інституційні зміни національної інноваційної системи – основна умова позитивних змін в економічному стану держави.

Література:

1. Концепція розвитку національної інноваційної системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.in.gov.ua>

НАПРЯМ 5. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС В АГРАРНІЙ СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

Дем'ян Я.Ю.

*старший викладач кафедри менеджменту
і управління економічними процесами
Мукачівського державного університету
м. Мукачеве, Закарпатська область, Україна*

ІНВЕСТИЦІЙНІ РЕСУРСИ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЗАКАРПАТТЯ

В умовах трансформаційних змін в економіці виникає необхідність поглибленого дослідження особливостей і умов процесу аграрного розвитку. Для забезпечення сталого розвитку аграрної сфери Закарпаття обґрунтовано прогноз інвестицій та потребу в інвестиційних ресурсах, удосконалено систему стратегічних інвестиційних пріоритетів, розроблено механізм інвестиційного забезпечення аграрного розвитку.

Виявлено, що у разі збереження сучасних тенденцій інвестування сільського господарства, обсяги інвестицій в основний капітал у 2020 р. коливатимуться в межах від 58,9 до 85,3 млн. грн., що не перевищить 2% від вартості валової продукції та складе від ¼ до 36% отримуюваного прибутку. Більше того, відповідно до прогнозу за поліномінальним трендом 2-ої степені, де виявлено найвищий R^2 (0,8988), у 2020 р. можна очікувати повний занепад інвестиційного процесу.

Доведено необхідність подолання сформованих тенденції інвестування на основі активної політики інвестиційного забезпечення сталого розвитку шляхом спрямування інвестицій в усі сегменти аграрної сфери – аграрне виробництво, суміжні види економічної діяльності, інфраструктуру, людський капітал, аграрні ландшафти, сільські території та соціальну сферу села.

Зокрема, за результатами перспективних оцінок визначено, що для аграрного виробництва оптимальним є прискорення темпів

приросту інвестицій, досягнення вищої інвестиційної активності та соціально-економічного розвитку шляхом забезпечення щорічного притоку вкладень в основний капітал сільського господарства у розмірі від 117,8 до 247,0 млн. грн., зростання їх частки у вартості валової продукції та прибутку.

Необхідно забезпечити додаткові вкладення в розмірі від 82,6 до 173,2 млн. грн. у збільшення оборотних активів в сільському господарстві відповідно обсягам інвестицій в основних капітал та з урахування співвідношення оборотного і необоротного капіталу (0,70 упродовж 2012–2014 рр.). Сукупні обсяги інвестицій в сільське господарство мають сягнути від 200,4 до 420,2 млн. грн.

У збереження аграрних ландшафтів та охорону навколишнього природного середовища до 2020 р. необхідно забезпечити щорічні капітальні інвестиції у розмірі 20,8 млн. грн., у тому числі інвестиції у захист та реабілітацію ґрунту, підземних та поверхневих вод – 3,6, у збереження біорозмаїття і середовища існування – 5,1 млн. грн.

Потрібно збільшити обсяг інвестицій у дорожню інфраструктуру, забезпечивши сукупний розмір вкладень у 3,5 млрд. грн. упродовж 10 років або 349,4 млн. грн. щорічних інвестицій. Це дозволить відремонтувати до 647 км доріг у сільській місцевості, які перебувають у незадовільному стані.

В основі реалізації політики сталого соціально-економічного розвитку має бути закладений механізм інвестиційного забезпечення, що являє собою сукупність принципів, методів і інструментів, які спільною взаємодією сприяють акумуляції інвестиційних ресурсів з усіх доступних джерел фінансування, їх вкладення та ефективне використання у різних сегментах аграрної сфери, що в кінцевому підсумку забезпечує її розвиток як цілісної соціально-економічної системи на людино-центричній основі (рис. 1).

Оскільки аграрна сфера являє собою сукупність внутрішньо пов'язаних системних елементів, то їхній відокремлений розвиток не можливий. Тому необхідно забезпечити надходження інвестицій та їх ефективне використання у кожному сегменті аграрної сфери за принципом системної цілісності. При цьому орієнтирами розвитку мають стати не тільки удосконалення техніко-технологічних, фінансово-економічних організаційно-правових засад аграрного виробництва із подальшим забезпеченням економічного зростання,

збільшенням обсягів й підвищенням ефективності виробничо-господарської діяльності, а й перш за все збереження аграрних ландшафтів та природного середовища, створення зручної та функціонально спроможної інфраструктури, відродження закарпатського села як унікального соціального явища з глибокими соціокультурними традиціями та в решті решт – удосконалення умов праці, поліпшення якості й підвищення рівня життя сільських мешканців. Саме тому ключовим принципом механізму забезпечення сталого розвитку аграрної сфери є людино-центризм.

Внаслідок значних відмінностей щодо складу й структури аграрного виробництва, умов його ведення та особливостей функціонування аграрної сфери у низинній, передгірській та гірській зонах Закарпаття потрібно зонально диференціювати засади інвестиційного забезпечення, а політику залучення інвестицій спрямовувати на вирівнювання регіональної асиметрії соціально-економічного розвитку.

Важливим принципом інвестиційного забезпечення та, водночас інструментом залучення ресурсів, є розвиток транскордонного співробітництва із реалізацією міжнародних інвестиційних програм і проектів, що прискорить інтеграцію України у світовий і європейський економічний простір та посприє поширенню у вітчизняній аграрній сфері європейських стандартів ведення господарської діяльності, розвитку людського капіталу і сільських територій, стану агроєкології тощо.

В ринкових умовах сталій економічній розвиток аграрного виробництва можливий лише за умови створення ефективного конкурентного середовища на тлі розподілу сфер впливу і напрямів діяльності між великими аграрними формуваннями та малим і середнім бізнесом на селі. У такому разі конкуренція розвиватиметься в середині відповідних сегментних груп і сприятиме підвищенню ефективності господарювання, раціональному використанню ресурсів, повнішому задоволенню потреб споживачів аграрних продуктів.

Сталий розвиток аграрної сфери має засновуватися на поширенні підприємницької ініціативи й активізації інвестиційних потоків з приватних джерел на тлі дещо обмеженого державного втручання. Адаже пряма і опосередкована участь держави потрібна лише по тих інвестиційних проектах, реалізація яких за рахунок приватного капіталу унеможливлена.

Потребує удосконалення система стратегічних інвестиційних пріоритетів аграрної сфери. Так, залучення інвестицій в аграрне виробництво необхідно спрямовувати на вирощування плодів та овочів, картоплі, кукурудзи на зерно, виробництво молока і молочних продуктів, м'яса, у кормовиробництві. Пріоритетами для малого і середнього бізнесу додатково має стати вирощування екологічно чистих продуктів харчування, сироваріння, виноробство, рибне господарство, виробництво меду, вівчарство.

В суміжних видах економічної діяльності, що розвиваються на селі Закарпаття, інвестиційні потоки необхідно спрямовувати на переробку сільськогосподарської сировини, поширення зеленого і сільського туризму, започаткування нових і підтримку функціонуючих етнокультурних фестивалів і туристичних маршрутів, відродження народних промислів, розширення підсобних підприємств, розвиток деревообробки та виробництва будівельних матеріалів.

Вкладення у інфраструктуру мають в першу чергу спрямовуватися на облаштування дорожньої мережі в сільській місцевості, удосконалення системи заготівель, поширення дорадництва і консультативної допомоги аграрним товаровиробникам, розвиток освітніх і наукових установ. Найважливішим пріоритетом має стати формування ефективної системи впровадження в аграрне виробництво інновацій.

Інвестиційними пріоритетами щодо збереження аграрних ландшафтів та охорони навколишнього природного середовища мають стати вкладення у реалізацію заходів із запобігання природним катаклізмам, у тому числі повеням, а також на захист і відновлення ґрунтів, поверхневих і підземних вод, збереження рекреаційних ресурсів і біорозмаїття, зокрема підтримування позитивної динаміки чисельності мисливських тварин.

Вкладення у розвиток людського капіталу мають нерозривно пов'язуватися із облаштуванням соціальної сфери села та поліпшенням

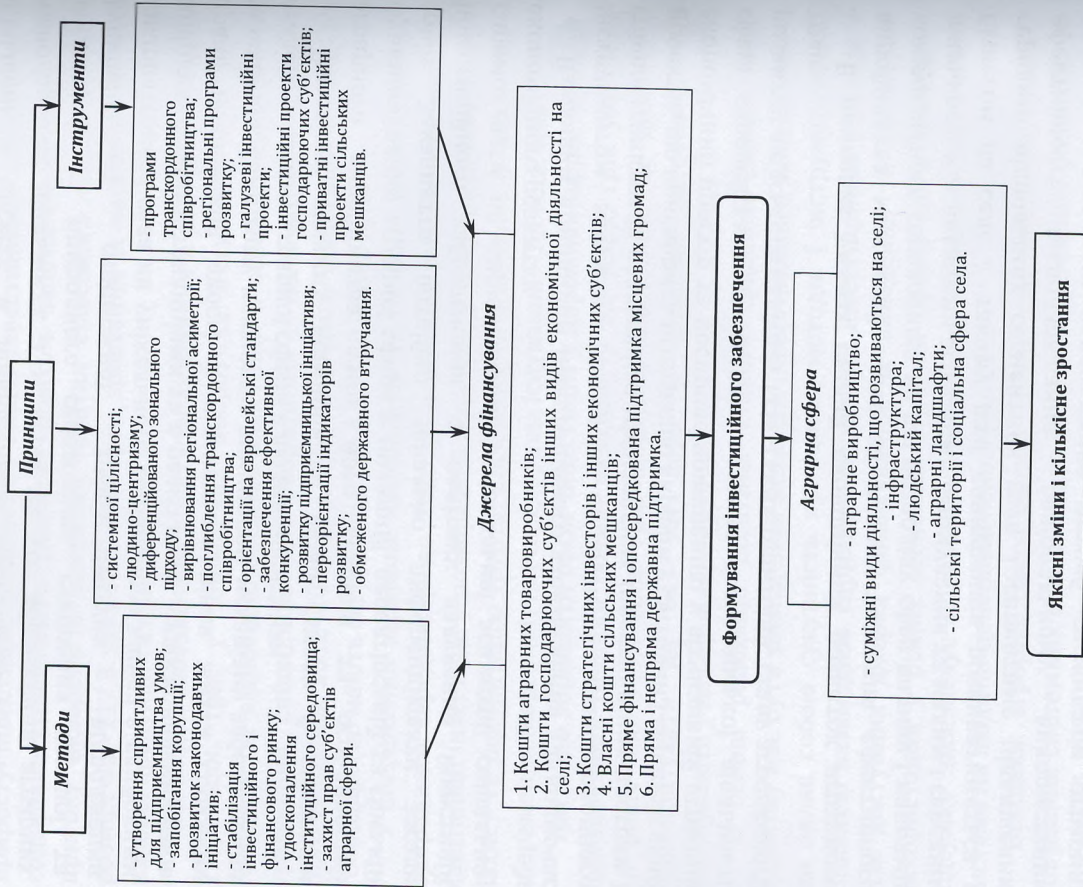

Рис. 1. Механізм інвестиційного забезпечення сталого розвитку аграрної сфери

житлово-комунальних умов і включати інвестиції у систему початкової та середньої освіти, заклади охорони здоров'я і культури, зв'язку, транспорту, житлово-комунального господарства тощо.

Узагальнюючи слід відмітити. Механізм інвестиційного забезпечення сталого розвитку аграрної сфери Закарпаття має ґрунтуватися на сукупності принципів, методів і інструментів, які спільною взаємодією забезпечують надходження й ефективне використання інвестиційних ресурсів, в кінцевому підсумку уможливають сталий соціально-економічний розвиток аграрної сфери як цілісної соціально-економічної системи на засадах людиноцентризму, диференційованого зонального підходу, вирівнювання регіональної асиметрії, поглиблення транскордонного співробітництва, орієнтації на європейські стандарти, забезпечення ефективної конкуренції, розвитку підприємницької ініціативи, переорієнтації індикаторів розвитку та обмеженого державного втручання.

Література:

1. Рябоконт В. П. Соціальний капітал як інституційна детермінанта розвитку сільських територій та аграрного підприємництва [Електронний ресурс] / В. П. Рябоконт, О. Г. Шпикуляк, В. А. Пехов // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2015. – № 1. – С. 83–93. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnr_2015_1_11.
2. Лупенко Ю. О. Результати і проблеми реформування сільського господарства України / Ю. О. Лупенко, П. Т. Саблук, В. Я. Месель-Веселяк, М. М. Федоров // Економіка АПК. – 2014. – № 7. – С. 26–38.
3. Соколов М. О. Аграрний бізнес та його вплив на сталий розвиток сільських територій [Електронний ресурс] / М. О. Соколов, О. П. Славкова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016. – Вип. 7 (3). – С. 99–101. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_7\(3\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_7(3)_27).
4. Сталый розвиток аграрного сектора економіки : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених, магістрів і студ., присвяч. 140-річчю з дня народж. М. І. Туган-Барановського та 75-річчю екон. ф-ту Харківського НАУ ім. В. В. Докучаєва, 10-11 липня 2004 р. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, Ін-т аграр. економіки УААН, Белгород. держ. с.-г. акад., Рада молодих учених м. Харкова, Харк. наук. т-во ім. М. І. Туган-Барановського. – Х. : [б.в.], 2004. – 278 с.
5. Сталый розвиток сільських територій: концептуальні засади та роль органів влади в його забезпеченні // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2013. – Вип. 2. – С. 180–184.

Інв
економі
економі
роль не
цілому.
низька
викорис
вітчизн
рівень
дарсько
вітчизн
функція
Пра
агропро
чука, П
М.Ю. Ко
відоми
Вир
впрова
нової
сільськ
на фор
Інв
довгос
ефект
здійсн
цілому
поєдн